

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01132&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01132. Проблеми шкіри у дітей

Автор: Alexander Salava
Редактор оригінального тексту: Jukkapekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-02-02

Основні положення

- Діапазон і клінічна картина проблем шкіри у дітей відрізняються від тих, які є у дорослих.
- Діагноз часто ґрунтується на анамнезі пацієнта та клінічній картині. Слід ретельно обстежити стан шкірного покриву (шкіра, волосиста частина голови, нігті, долоні та стопи, слизова оболонка порожнини рота).
- Пам'ятайте про пошук будь-яких зовнішніх факторів, що посилюють або підтримують проблему шкіри (наприклад, мацерація, хоббі і різні звички, такі як облизування).
- У випадку підозри на інфекцію шкіри, слід обстежити контактних з пацієнтом осіб з приводу будь-яких проблем шкіри (сім'я, дошкільний заклад, школа тощо).

Діагностика

- Проблема гостра або хронічна?
- Чи має пацієнт загальні прояви, пов'язані з проблемою шкіри, такі як лихоманка або нездужання?
- Чи має пацієнт в анамнезі шкірні захворювання, такі як atopічна екзема?

- Чи є якісь зовнішні фактори, що обтяжують перебіг (хобі, дошкільний заклад, школа, контакти з тваринами)?
- Чи мають особи, що були в контакті з пацієнтом, проблеми зі шкірою (короста, імпетиго, стригучий лишай, вітряна віспа)?
- Подорожі в анамнезі
- Чи сверблять елементи висипки (атопічна екзема, короста)?
- Ретельно огляньте стан шкірного покриву, включно з іншими важливими ділянками (шкіру волосистої частини голови, долоні, підшви, слизову оболонку порожнини рота, нігті).

Найпоширеніші причини

- Атопічна екзема [настанова L00646] [Атопічний дерматит у діт...]: мал. [зображення L00041] [Atopic dermatitis on the...] [зображення 00043] [Atopic dermatitis in the...]
 - Клінічна картина залежить від віку пацієнта
 - У дітей часто на обличчі, шиї або зап'ястях, а також в ліктьовому та колінному згинах
- Акне [настанова L00285] [Акне]; мал. [зображення 01103] [Comedones in the cheek]
 - Типовий вік
 - На обличчі
 - Діагностично важливими є комедони і пустули.
 - Часто є спадковий анамнез хвороби.
- Себорейна екзема [настанова L00282] [Seborrhoeic dermatitis i...]
 - Поширена у немовлят
 - На шкірі волосистої частини голови, в складках і в ділянці вух
 - Чітко визначається дифузна еритема і лущення
- Іритантна екзема, іритантний контактний дерматит [настанова L00281] [Подразнюючий контактний ...]; мал. [зображення 01495] [Toxic napkin rash]
 - Механічне подразнення, мацерація, облизування губ
 - Екзема рук, пелюшковий дерматит тощо.
- Імпетиго [настанова L00274] [Impetigo and other pyode...]; мал. [зображення L00238] [Impetigo contagiosa arou...]
 - Зазвичай спочатку поодинокі елементи ураження, але пізніше можуть поширюватися
 - Яскраво виражені ерозивні поверхні, вкриті жовтою кіркою
 - Зазвичай, декілька симптомів

- Екземи, так само, як і ураження шкіри, спричинені свербіжними кліщами або вошами (*Pediculus capitis*), можуть вторинно інфікуватися, викликаючи клінічну картину, що нагадує імпетиго.
- Пітниця
 - Особливо поширена у дітей
 - Спека, нагрівання, занадто теплий одяг, що викликає мацерацію, жаркий клімат викликають еритематозні папули на тулубі та кінцівках.
- Короста [настанова 00269] [Короста]; мал. [зображення 00187] [Scabies' furrows]
[зображення 00190] [Scabies in a young child]
 - Гострий початок нічного свербіння
 - У малих дітей часто з пухирцями
 - Ураження шкіри, зазвичай, на долонях та підшвах
 - У старших дітей ходи розташовуються між пальцями і на зап'ястках, ураження шкіри на фалангах, зап'ястях, щиколотках, сосках та в області геніталій
- Педикульоз (спричинений *Pediculus capitis*)
[настанова 00270] [Головні й лобкові воші]
 - Основним симптомом часто є свербіж потилиці та шиї.
 - Шкіра волосистої частини голови і шиї часто запалена й пошкоджена від розчухувань.
 - Можуть бути запаленими лімфатичні вузли голови і шиї.
- Алергічні реакції [настанова 00299] [Food allergy and hyperse...]
 - Як приклад - гіперчутливість до їжі
 - Як правило, з'являється у вигляді еритеми, що стрімко червоніє, на обличчі і тулубі, і рідше - у вигляді кропив'янки.
 - Чітко пов'язано в часі з тригерним фактором
 - У деяких дітей може проявлятися відстрочене загострення atopічної екземи.
- Екзантеми і вітряна віспа у дітей [настанова 01122] [Екзантема (червоний шкір...)]
 - Найбільш поширені - неспецифічні вірусні екзантеми.
 - Не забудьте оцінити статус вакцинації та контакти пацієнта.

Проблеми шкіри, що зустрічаються рідше

- Висівкоподібний (різнобарвний) лишай [настанова 00268] [Лишай висівкоподібний]
 - Як правило, у старших дітей
 - Асимптоматичні, гіпо- чи гіперпигментовані плями з легким лущенням на верхній частині спини, плечах і декольте
- Білий (простий) лишай, пітіріаз білий
 - Гіпопигментовані плями на лиці, тулубі і кінцівках
 - Є наслідком екземи, часто пов'язують з atopічною екземою
- Фолікуліт [настанова 00273] [Абсцес шкіри та фолікулі...]
 - Запалення поодиноких волосяних фолікулів
 - Часто виникає через мацерацію, механічне подразнення чи використання жирних засобів для місцевого лікування
- Стригучий лишай [настанова 00267] [Dermatomycoses]
 - Анулярна еритема з чіткими краями і лущенням по краях
 - Зазвичай, лущення і втрата волосся на волосистій частині голови
 - Можливе вторинне бактеріальне інфікування
- Кропив'янка [настанова 00272] [Hives (urticaria)]
 - Зазвичай, гостра кропив'янка пов'язана з інфекцією, ліками або алергічною реакцією
- Вогнищева алопеція [настанова 00291] [Випадіння волосся]
 - Безсимптомна, неоднорідна втрата волосся на волосистій частині голови без лущення і еритеми
- Псоріаз [настанова 00288] [Psoriasis]; мал. [зображення 00094] [Psoriasis on the face of...]
 - Також може виникати у дітей
 - Невиразні плями, що нагадують екзему
 - Часто лущення менше, ніж у дорослих
 - Краплеподібний псоріаз, викликаний стрептококовою інфекцією, спричиняє клінічну картину висипу.
- Алергічний контактний дерматит [настанова 00280] [Алергічний контактний де...]
 - Зазвичай, гострий, екзематозний дерматит, що свербить
 - Діти також мають контактну алергію.
- Бореліозна інфекція [настанова 00031] [Лайм-бореліоз (ЛБ)]

- Мігруюча еритема на тулубі і кінцівках (мал.
[зображення 01434] [Multiple erythema migran...])
- Рідше - бореліозна лімфоцитома, яку зазвичай видно на мочці вуха чи в ділянці геніталій (мал.
[зображення 00267] [Lymphocytoma, induced by...])

Поодинокі ураження шкіри

- Бородавки [настанова 00276] [Warts (verruca vulgaris)]
 - Зазвичай на пальцях чи ногах
 - Великі плоскі бородавки можна побачити на руках або обличчі.
- Моллюск [настанова 00277] [Контагіозний моллюск]; ілюстрація [зображення 00180] [Mollusca contagiosa behi...]
 - Можуть виникати на великій площі
 - Часто у людей з atopією
- Невуси (вроджені пігментовані невуси, гемангіоми тощо)
- Пухлини шкіри
 - Зазвичай, доброякісні, в таких випадках достатньо спостереження.
 - Можливі і злоякісні пухлини, але вони надзвичайно рідкісні у дітей.

Обстеження

- У разі необхідності - бактеріологічне дослідження, якщо відповідь на емпіричну антимікробну терапію імпетиго чи фолікуліту є поганою або є підозра на резистентність.
- Контактні алергії у малих дітей зустрічаються рідко. Якщо є конкретна підозра на контактну алергію, виконайте обмежені шкірні проби (шкірні патч-тест системи для дітей).
- У випадку підозри на стригучий лишай - забір зразків для мікроскопії і мікологічного дослідження.
 - У разі себорейної екземи, у зразках, відправлених для мікроскопії, можна побачити дріжджі *Malassezia*, але посів на гриби може бути все ще негативним. Діагноз повинен ґрунтуватися на клінічних особливостях.

- У випадку підозри на злоякісну пухлину виконується гістологічне дослідження (патологоанатомічний висновок (ПАВ), наприклад, після пункційної біопсії).

Лікування

- Слід уникати провокуючих факторів (вологість, бруд, пил, тертя, подряпини).
 - Для малих дітей (до 2 років) з екзематозним захворюванням спочатку застосовуйте слабкі місцеві глюкокортикоїди, а дітям старшого віку (після 2-х років) слабкі або середньої сили місцеві глюкокортикоїди періодично впродовж 1-2 тижнів. Регулярне використання немедичних мазей може запобігти рецидивам та загостренням.
 - У дітей екзему обличчя слід лікувати лише слабкими топічними кортикостероїдами, такими як 1% мазь з гідрокортизоном.
 - Топічні інгібітори кальциневрину також ефективні у випадку лікування атопічної екземи (0,03% мазь такролімусу або пімекролімусу; обидва засоби можуть бути використані тривало, як переривчасте лікування для дітей старше 2-х років; див. [настанова 00646] | Атопічний дерматит у діт...]).
 - Для лікування вугрів слід застосовувати топічні комедолітичні мазі, за необхідності - короткі курси місцевих антимікробних препаратів. У важких випадках, за необхідності, можна додати до місцевого системне антимікробне лікування. Тетрацикліни не рекомендовані дітям у віці до 8 років, оскільки вони можуть пошкодити зубну емаль.
 - Застосування місцевих кортикостероїдних розчинів слабкої і середньої сили на волосистій частині голови і мазей на шкіру є ефективним в лікуванні себорейної екземи [доказ 07349 B]. Наприклад, олії для шкіри можуть використовуватися для зняття кірок на волосистій частині голови ввечері перед миттям. Ефективні також топічні азольні протигрибкові засоби (клотримазол, міконазол, тіоконазол, кетоконазол; шампунь, розчин чи мазь).
- Коментар експерта.* Лікарський засіб тіоконазол станом на 10.04.2019 в Україні зареєстрований тільки у складі комбінованих лікарських засобів.
- Для дітей з псоріазом використовуються слабкі або середньої сили місцеві кортикостероїди впродовж 1-2 тижнів з перервами.

- Пелюшковий дерматит слід лікувати регулярним миттям і ретельним осушенням шкіри дитини; можна застосовувати, наприклад, цинкову пасту або тальк вранці та ввечері. Крім того, можна застосовувати інтермітуючу терапію антимікотичною маззю, порошком міконазолу або слабким кортикостероїдом самостійно або в поєднанні з антимікотичною маззю двічі на день впродовж 1-2 тижнів.
- Імпетиго [настанова L00274] Impetigo and other pyode...]: для імпетиго, обмеженого окремою ділянкою, може бути достатнім топічне лікування антимікробною маззю, але у випадках значного поширення необхідне системне антимікробне лікування [доказ L02007 A].
- У випадку фолікуліту - місцевий антимікробний розчин (наприклад, кліндаміцину) або мазь (наприклад, фузидової кислоти) та промивання антисептичними засобами (наприклад, бензоїл пероксидом); для поширених та важких форм захворювання може знадобитися системне антимікробне лікування, наприклад, цефалексин.
- У випадку кропив'янки - симптоматичне лікування антигістамінними засобами тривалої дії, такими як дезлоратадин.
- У разі пітниці - симптоматичне лікування повітряними ваннами та душем, періодичне лікування слабкою маззю з кортикостероїдом або комбінованою маззю зі слабким кортикостероїдом та антисептиком, що застосовується один або два рази на день впродовж 1-2 тижнів.
- Місцеві протигрибкові препарати, такі як азольна мазь курсами від 1 до 3 тижнів із застосуванням один або два рази на день, або шампунь з кетоконазолом (наприклад, промивання уражених ділянок один раз на добу впродовж 5 днів) ефективні при висівкоподібному (різнокольоровому) лишай.
- Перша лінія лікування корости - перметринова мазь [доказ L03220 B], а для педикульозу - перметриновий шампунь.
- Ранні форми шкірного бореліозу можуть бути діагностовані клінічно. Перша лінія лікування у дітей - амоксицилін.

Консультація спеціаліста

- Консультація у дерматолога, якщо є постійна проблема зі шкірою, стійка до лікування.

- Якщо у дитини із загальними симптомами є підозра на наявність уражень шкіри внаслідок системного захворювання, слід проконсультуватися з педіатром.
- Якщо загальний стан пацієнта погіршується або підозрюється важка інфекція, показано екстрене скерування до лікарні.

Джерела інформації

R1. Sethuraman G, Bhari N. Common skin problems in children. Indian J Pediatr 2014;81(4):381-90. [PubMedID|24362956]

R2. Allmon A, Deane K, Martin KL. Common Skin Rashes in Children. Am Fam Physician 2015;92(3):211-6. [PubMedID|26280141]

R3. Hamm H, Höger PH. Skin tumors in childhood. Dtsch Arztebl Int. 2011 May;108(20):347-53 [веб|https://www.ncbi.nlm.nih...]

Настанови

- [Настанова 00646](#). Атопічний дерматит у дітей: клінічна картина, діагностика та лікування.
- [Настанова 00285](#). Акне.
- [Настанова 00282](#). Seborrhoeic dermatitis in the adult.
- [Настанова 00281](#). Подразнюючий контактний дерматит.
- [Настанова 00274](#). Impetigo and other pyoderma.
- [Настанова 00269](#). Короста.
- [Настанова 00270](#). Головні й лобкові воші.
- [Настанова 00299](#). Food allergy and hypersensitivity in children.
- [Настанова 01122](#). Екзантема (червоний шкірний висип).
- [Настанова 00268](#). Лишай висівкоподібний.
- [Настанова 00273](#). Абсцес шкіри та фолікуліт.
- [Настанова 00267](#). Dermatomycoses.
- [Настанова 00272](#). Hives (urticaria).
- [Настанова 00291](#). Випадіння волосся.
- [Настанова 00288](#). Psoriasis.
- [Настанова 00280](#). Алергічний контактний дерматит.
- [Настанова 00031](#). Лайм-бореліоз (ЛБ).

- [Настанова 00276](#). Warts (*verruca vulgaris*).
- [Настанова 00277](#). Контагіозний молюск.

Зображення

- [Зображення 00041](#). Atopic dermatitis on the facial skin of an infant.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 00043](#). Atopic dermatitis in the ankle region of a small child.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications
Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 01103](#). Comedones in the cheek.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01495](#). Toxic napkin rash.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00238](#). Impetigo contagiosa around the nose and mouth.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00187](#). Scabies' furrows.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications
Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 00190](#). Scabies in a young child.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 00094](#). Psoriasis on the face of a young child.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 01434](#). Multiple erythema migrans (EM).

Автори та власники авторських прав: Mia Bauer Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00267](#). Lymphocytoma, induced by Borrelia infection.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 00180](#). Mollusca contagiosa behind the knees.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 07349](#). Topical anti-inflammatory agents for seborrhoeic dermatitis of the face or scalp.
Дата оновлення: 2014-12-30
Рівень доказовості: B
Резюме: Topical steroids appear to be effective for seborrhoeic dermatitis of the face and scalp in adolescents and adults, with no differences between mild and strong steroids in the short-term. Treatment with azoles may be as effective as steroids concerning short-term total clearance, but steroid treatment is associated with less erythema or scaling.
- [Доказовий огляд 02007](#). Interventions for impetigo.
Дата оновлення: 2012-02-13
Рівень доказовості: A

Резюме: Topical mupirocin and fusidic acid are effective treatments for limited non-bullous impetigo as compared to placebo. They appear to be at least as effective as oral erythromycin. Penicillin is ineffective and disinfectant lotions may not help.

- [Доказовий огляд 03220](#). Treatments for scabies.

Дата оновлення: 2010-11-08

Рівень доказовості: B

Резюме: Topical permethrin appears to be the most effective treatment for scabies. Ivermectin appears to be an effective oral treatment.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm01132 Ключ сортування: 031.045 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-02

Автор(и): Alexander Salava Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Hilka Salmén
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines Paediatrics Dermatology

Ключові слова індексу

speciality: Dermatology Skin Skin problem Dermatitis Child Acne Allergic contact dermatitis Alopecia areata
Atopic eczema Borreliosis Exanthema Folliculitis Miliaria Impetigo Pityriasis alba Psoriasis Food allergy
Pityriasis versicolor Seborrhoeic eczema Tinea Itch Pruritus Lice Urticaria Irritant dermatitis